

Tájékoztató a 2007. október 16-án megtartott „Együtt a foglalkoztatás biztonságaért a feketemunka ellen” című konferenciáról

2007. október 16-án került megrendezésre az OMMF „Együtt a foglalkoztatás biztonságaért a feketemunka ellen” című konferenciája, amelyet Gyurcsány Ferenc Miniszterelnök Úr és dr. Lamperth Mónika Szociális és Munkaügyi Miniszter is megtisztelt jelenlétével, hangsúlyt adva ezzel is a téma kiemelt fontosságának.

A rendezvényen részt vettek a témában érdekelt munkavállalók érdekképviselői szerveinek vezetői illetve képviselői, munkáltatók és azok érdekképviselői, parlamenti bizottságok elnökei, alelnökei, ágazati minisztériumok képviselői, ágazati párbeszéd bizottságok tagjai, társhatóságok vezetői és munkatársai, munkavédelmi, munkaügyi felügyelők, és az OMMF vezetői.

Gyurcsány Ferenc Miniszterelnök Úr szerint a **munkáltatók felelősségvállalásának** hangsúlyos szerepe van a munkaügyi szabályok betartatásában. Az OMMF számadatai is azt támasztják alá, hogy a „**normaelkerülés vált normává**”, hiszen az idei 40.000 munkaügyi ellenőrzés során 30.000 esetben tárt fel a hatóság valamilyen munkaügyi szabálytalanságot.

A kormányfő hangsúlyozta, hogy a munka világában a partnereknek a fair-play szabályait betartva, tisztességes módon és a munkavállalók jogaira figyelemmel kell eljárniuk, együtt kell működniük.

Miniszterelnök Úr kitért a feketegazdaság visszaszorítása érdekében tett eddigi kormányzati intézkedések eredményeire is. Elmondta, hogy 200.000 ember került vissza a társadalombiztosítás hatálya alá, és azok száma is több mint 100.000-el nőtt, akik után a minimálbér kétszerese után fizetik az adókat, járulékokat.

Álláspontja – amely találkozik az OMMF új szemléletével is – szerint a problémák kizárólag szankcionálással nem oldhatók meg, elkötelezetté kell tenni a munkavállalókat munkahelyeik iránt, melyben nagy felelőssége van a munkáltatóknak.

Dr. Lampérth Mónika Szociális és Munkaügyi Miniszter felhívta a figyelmet arra, hogy a munkaügyi ellenőrzések egyre **célzottabbá** válnak, ezáltal nő a feketefoglalkoztatásért felelősségre vonható munkáltatók száma.

Az OMMF regionális szintű működésének is köszönhetően a **hatósági eljárás egységesebbé, hatékonyabbá** vált. A régiók az átalakulás következtében élni tudnak a személyi átcsoportosítás lehetőségével, és a jogsértésekkel leginkább fertőzött területekre tudják – megfelelő felügyelői létszámban - összpontosítani az ellenőrzéseket.

Az **eredményes hatósági ellenőrzések** érdekében az OMMF egységesen meghatározta azokat a jogsértéseket, amelyeket kiemelt arányban kell feltárni, különös tekintettel a feketefoglalkoztatás valamennyi megvalósulási formájára.

Véleménye szerint a bírság kiszabásán túl további visszatartó erőt jelent a munkáltatók számára az a körülmény, hogy a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítésére vonatkozó **előírásokat megszegő** munkáltatók **nem igényelhetnek állami támogatást**, és **kizáródnak a közbeszerzési eljárásokból is**.

A szabálytalanul foglalkoztató munkáltatók kiszűrésére az OMMF 2006. szeptemberétől honlapján közzéteszi a jogsértő munkaadók körét.

Az ellenőrzési tevékenység hatékonyságát elősegítő jogszabályi változások közül Miniszter Asszony az egyik legfontosabbnak a **fővállalkozói felelősségnek a munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvénybe történő beépítését** tartotta.

E törvényi vélelemmel 2007. április 1-jétől ösztönözhetők a fővállalkozók alvállalkozóik megnevezésére, mert ellenkező bizonyításáig az ellenőrzés a fővállalkozót tekinti munkáltatónak, amennyiben a tényleges foglalkoztató (valamelyik alvállalkozó) személye nem állapítható meg.

Papp István, az OMMF Elnöke a „Humánus és szigor a hatóság munkájában” címmel tartotta meg előadását. Elmondta, hogy a szankció alkalmazása az OMMF-nek nem célja, hanem eszköze a jogkövető magatartás kikényszerítéséhez.

A feketemunka kiszolgáltatottá teszi, évekre -évtizedekre megpecsételi a kétkezi munkás sorsát, hiszen ha elveszti munkahelyét és beteg lesz, nem kap ellátást, valamint nem lesz nyugdíja.

A tisztességes piaci versenyt sérti, ha az egyik cég betartja a legális foglalkoztatás feltételeit, eleget tesz adófizetési kötelezettségének, a másik ezzel szemben extraprofitként kezeli a be nem fizetett jövedelmet.

Az OMMF Elnöke érzékeltette, hogy sokunknak van tennivalója annak érdekében, hogy javuljon a munkahelyek biztonsága, rendje. Védni kell a jogkövető munkáltatókat, és el kell érni, hogy egyre többen fizessék a közterheket.

Korábban szinte minden jogsértést anyagi szankció követett. Napjainkban ezt csak a súlyos jogsértések esetén alkalmazza a hatóság. A szigor megmaradt, de a hatóság továbbra **SEM ÉRDEKELT A BÍRSÁGKISZABÁSBAN!** Amennyiben nincs súlyos jogsértés, nem állapítható meg feketefoglalkoztatás, nincs bírság.

A bírságösszeg megállapítása során a hatóság a tényálláson kívül számos körülményt is mérlegel. Így például:

- a munkáltató ellenőrzés előtti jogkövető intézkedéseit,
- a jogkövetést-gátló ismerethiányt,
- a jogkövetést akadályozó gazdasági nehézségeket,
- a munkáltató képviselőinek a hiányosságok feltárása tekintetében mutatott együttműködő magatartását.

A bírságösszeg megítélésének ezen szempontjai tükrözik a **hatóság humánus hozzáállását.**

A kisebb súlyú, adminisztratív jellegű jogsértések feltárása esetén szankció helyett **preventív jellegű intézkedésekre** – szabálytalanság megszüntetésére kötelező határozat, illetve figyelemfelhívás – kerül sor.

A munkavállalók és részben a munkahelyek védelmében a felügyelők **körültekintően szankcionálnak**, és nem hoznak a munkavállalók további foglalkoztatását ellehetetlenítő intézkedéseket, ha esély van arra, hogy a munkáltató a továbbiakban betartja a jogszabályi előírásokat, illetve a munkavállalók érdekét nem szolgálja jobban a büntetés, mint a további foglalkoztathatóságuk.

A hatóság tevékenysége során a munkáltatók mögött is emberi törekvéseket lát, intézkedéseit a munkavállalók és a munkáltatók irányába is **mérlegelt humánussal** hozza meg, a szervezet *bízik abban, hogy jogkövető és együttműködő szándékkal lépnek fel irányába az ügyfelek.*

A munkaügyi bírság szigorú alkalmazására számíthatnak viszont azok a munkáltatók, akik a hatóság bizalmával visszaélnek és **visszatérően, súlyosan jogsértő tevékenységet** folytatnak, feketén foglalkoztatnak, kiszolgáltatottá teszik a munkavállalókat, ezáltal indokolatlan előnyökre tesznek szert a tisztességes foglalkoztatókkal szemben. A hatósági szigor azonban nem öncélú, elsősorban a **kirívó szabálytalanságok** miatti **következetes, fokozatos, arányos bírságolást** jelent.

A „Partnerséggel” az OMMF nagy lépést tett a **kölcsönös bizalom** elmélyítése érdekében. Mind központi, mind területi szinten igyekszik minél több munkáltatói rendezvényen részt venni, melynek célja a munkáltatói érdekképviselletekkel való szélesebb körű együttműködés.

A **kölcsönös bizalom** alapfeltétele, hogy „kölcsönös segítségnyújtással” az OMMF szakmailag támogatja a munkáltatókat, ők pedig elsősorban információkkal segíthetik a szervezet munkáját.

A **Partner munkáltatók sokat tehetnek a törvényesség mint érték terjesztéséért**, ha alvállalkozóiktól is tisztességes foglalkoztatást várnak el, hiszen ezzel képesek befolyásolni magatartásukat, illetve továbbítani azt a szemléletet, hogy a munkaügyi/munkavédelmi ellenőrzést **segítsék, támogassák és ne akadályozzák (atrociások elkerülését is előmozdíthatják)**. Ez különösen fontos lehet építőiparban, mezőgazdaságban, gépiparban, ahol **jellemzően magas a beszállítói kör**.

A munkáltatóknak meg kell érteniük, hogy a hatósági ellenőrzésnek egyben piactisztító szerepe is van, vagyis a **tisztességes, jogkövető** (vagy legalább erre törekvő) **munkáltatókat védeni kell a súlyos jogsértéseket elkövetőkkel szemben**. Éppen ezért a munkáltatói érdekképviselletektől az OMMF együttműködést vár, mely által még hatékonyabban tölthetik be érdekvédő szerepüket így növelve munkánk hatékonyságát.

A **szakszervezetek** – a munkáltatói érdekképviselletekhez hasonlóan – konkrét információkkal segíthetik a hatóság munkáját olyan cégekkel kapcsolatban, akiknél a „békés”, érdekegyeztető próbálkozások nem vezettek eredményre.

A hatóság együttműködésre való törekvését mutatja az is, hogy a munkáltatók segítésére és támogatására az **OMMF 2007. október 1-jétől működteti regionális szintű Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálatát**.

Az **OMMF célja támogatni** azon szervezeteket, akik tenni akarnak, akiknek érték ma és holnap a jogszerű biztonságos foglalkoztatás.

Minden jelenlevőnek érdeke, ezért fel kell vállalnia, hogy értékké tegye azon munkahelyeket, ahol fontos a foglalkoztatás biztonsága.

A HATÓSÁG JÓ IRÁNYBAN HALAD A HELYES ÚTON.

A Konferenciát megelőzően többen előzetesen jelezték **hozzászólási szándékukat**, és spontán észrevételek megtételére is sor került.

- **Tolnay Tibor**, az **Építési Vállalkozók Országos Szakszövetségének elnöke**, a **Magyar Építő Zrt. elnök-vezérigazgatója** szerint mind a munkaadó, mind a munkavállaló érdeke, hogy a munkahelyen biztonság és rend legyen, ennek azonban ára van. A biztonságos foglalkoztatásba akkor érdemes befektetni, ha a költségek megtérülnek.

A közbeszerzési eljárások során az államnak, az önkormányzatoknak kötelezettsége, hogy reális áron adja vállalkozásba a munkát.

Felhívta a figyelmet arra, hogy különösen elengedhetetlen a reális piaci árak figyelembe vétele az Uniós Projektek során, hiszen az alacsony áron vállalkozásba adott munka esetén már nem csak a vállalkozó kockáztat. Előfordulhat, hogy az egész támogatást vissza kell fizetni, amely már nemzetgazdasági szintű kárt okoz.

- **dr. Bolcsik Zoltán rendőr dandártábornok Úr az Országos Rendőr-főkapitányság** képviselőként a társhatósági együttműködés hatékonyságáról szólt, és különösen fontosnak tartotta az OMMF ellenőrzéseihez nyújtott rendészeti jelenlét biztosítását a felügyelőket ért atrocitások elkerülése érdekében.

Az együttműködés eredményeiről szólva kiemelte, hogy csökkent az illegális migránsok és feketemunkások száma, a magas szankciók részét képezték az állami bevételeknek, továbbá preventív szerepet töltött be a kis-és középvállalkozások esetében.

- **Christopher Mattheisen, a Magyar Telekom Nyrt. elnök-vezérigazgatója** büszke arra, hogy a vállalati tevékenység gerincét a magas **etikai elveknek és normáknak** való elkötelezettség jellemzi, és a cég olyan foglalkoztatási kultúrát teremtett, melyben élvezet a munkavégzés. A Magyar Telekom fokozott figyelmet fordít az alapvető munkavédelmi követelményekre, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeire, valamint a munkakörnyezet humanizálására, mivel az egészséges munkavállaló hatékonyabban és gyorsabban dolgozik.

A vállalat szorosan együttműködik a szakszervezetekkel, érdekképviselőkkel és az üzemi tanáccsal.

- **dr. Sáling József, a Kereskedelmi Alkalmazottak Szakszervezetének elnöke** úgy látja, hogy az OMMF jó úton jár, ugyanakkor felhívta a figyelmet arra, hogy a munkavállalók úgy érzik, **kiszolgáltatottak**, hiányzik a tisztességes bánásmód.

A legnagyobb problémát abban látja, hogy az emberek felkészületlenek, nem ismerik jogaikat, különösen igaz ez a fiatalokra. Álláspontja szerint fel kellene készíteni mindenkit a munkavállalói státuszra.

Megítélése szerint az állam túlságosan rabja a rugalmas foglalkoztatási formáknak, az emberek ugyanakkor úgy érzik, túl sokat kell dolgozniuk.

A feketemunka feltárása valóban kiemelt feladat, de a hatóságnak a legális munkahelyekkel is foglalkoznia kellene, meg kellene nézni a **munkaidő-nyilvántartásokat** is. Lassan eltűnnek a pihenőnapok, a túlórákat pedig nem fizetik ki. A túlmunka kapcsán zéró toleranciát hirdetne.

A bérek kapcsán öröndetesnek tartja a **szakmai minimum bér** megjelenését, mivel ez sokat jelentett a kiskeresetűek bérének növekedésében, ugyanakkor sokan próbálnak kibújni a szakképzettség alól. A jövőben ennek az ellenőrzésére is figyelemmel kellene lenni.

- A kisvállalkozásokat **Domonkos Miklós egyéni vállalkozó** képviselte, aki elsőként írta alá a „Partnerség a foglalkoztatás biztonságáért” című együttműködési dokumentumot.

Elmondta, hogy a kisvállalkozások nem tudják felvenni a versenyt azokkal a nagyvállalatokkal szemben, akiket szakemberek segítenek a jogszabályok teljes mértékű, naprakész megismerésében, hiszen az Uniós csatlakozás óta még több új előírásra kell figyelemmel lenni.

A jogkövető vállalkozások nevében azt kérte az ellenőrző hatóságoktól, hogy szűrjék ki és **szigorúan lépjenek fel** azon vállalkozásokkal szemben, akik anyagi megfontolás végett megsértik az adózási, munkaügyi és munkavédelmi szabályokat, így jutva tisztességtelen versenyelőnyhöz. Ugyanakkor a kisebb súlyú, nem szándékos és nem anyagi előnyszerzés végett előforduló szabálytalanságok miatt a hatóságtól nagyobb megértést kért.

- A határőrség képviseletében **Lapis János határőr ezredes Úr** szólalt fel és az **Integrált Vezetési Központot**, mint a tárhatóságok együttműködésének formáját mutatta be. Elmondta, hogy a hatékony tárhatósági együttműködésnek köszönhetően az idén **13.000 jogellenes cselekmény** felderítésére került sor, az OMMF-el közel 600 közös határőrségi-és munkaügyi akcióellenőrzés zajlott le. Az Integrált Vezetési Központnak nagy szerepe volt a schengeni csatlakozás előmozdításában, mellyel kapcsolatos eredményességét mutatja, hogy az élen járó gyakorlatok közé került.

Az Integrált Vezetési Központ Vezetői Tanácsa 2007. okt. 4-i ülésén döntött a szervezet további működéséről és megkezdte az új szervezeti struktúra kialakítását a Határőrség 2008. január 1-jei megszűnése kapcsán.

- **Fekete István, a Nyugat – dunántúli Munkavédelmi Felügyelőség Igazgatója** az OMMF által létrehozott és 2007. október 1-től működő regionális szintű **Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálatot** mutatta be.

Elmondta, hogy az elmúlt években alkalmazott nagyszámú bírság nem hozta meg az elvárt eredményeket, nem volt képes jelentős hatást gyakorolni a halálos és súlyos munkabalesetek kívánatos alakulására. Ezért az OMMF az új munkavédelmi stratégiája részeként a **támogatás, tanácsadás, partnerség** irányába nyit, de emellett a kirívó és ismételt vétkesség esetén valóban visszatartó erejű bírságolási gyakorlatot alakít ki. A munkavédelmi tanácsadó szolgálat elsősorban mikro-, és kisvállalkozásokat hivatott támogatni, október 1-jével 21 tanácsadó kezdte meg működését a területi felügyelőségeken.

Az új módszerrel a **munkáltatók** a jelenleginél sokkal kiszámíthatóbb és egységesebb hatósági fellépésre számíthatnak, a tanácsok megfogadása esetén jelentősen csökkenhet bírság fenyegetettségük, és birtokába jutnak a megelőzés legkorszerűbb és leghatékonyabb lehetőségeinek.

A munkavállalók legális foglalkoztatási esélyei javulnak, ezáltal kevesebb baleset és megbetegedés elszenvedői lesznek.

Az állami irányítás, illetőleg az OMMF vonatkozásában előny, hogy csökkennek az adminisztrációs terhek, a balesetek, megbetegedések kedvezőbb alakulása esetén csökkeni fognak az állam egészségbiztosítási kiadásai, mindez együtt növelheti az ország jó hírét a nemzetközi összehasonlításokban.

Az Igazgató Úr e magasztos munkához a partner szervezetek, munkáltatók, munkavállalók támogatását és munkatársai kitartását kérte.

- **Ábrahám László, a National Instruments ügyvezetője** rugalmasabb hozzáállást vár a hatóságtól a munkaidőt, túlmunkát illetően. Álláspontja szerint szembe kell nézni a globalizációs elvárásokkal, és azért mert ünnepnapok vannak a világ még nem áll meg.
„A munkát akkor kell elvégezni, amikor munka van!”
- **Kertész Sándor**, az Észak-alföldi Munkaügyi Felügyelőség Igazgatója a feketemunka feltárásának tapasztalatairól, nehézségeiről, valamint az együttműködés szükségességéről beszélt.

Elmondta, hogy a munkaügyi ellenőrzések során nagy problémát okoz a gyakran tapasztalt **együttműködés hiánya** a feketén foglalkoztató munkáltató, és a feketén foglalkoztatott munkavállaló részéről, akik ellenséges, fenyegető, agresszív, nem nyilatkozó, helyszíni ellenőrzést lehetetlenné tevő helyzetet teremtenek, valótlán adatokat közölnek, elszaladnak a munkavégzés helyszínéről.

Az eljárás eredményes lefolytatását megnehezítik továbbá a **fantomcégek**, engedéllyel nem rendelkező foglalkoztatók, felszámolás alatt álló, de feketén foglalkoztató cégek, véget nem érő alvállalkozói láncolatok, a tényleges foglalkoztató helyébe lépő alibi magánszemélyek.

Az OMMF kezdeményezően lépett fel a **közös érdekek** érvényre jutása érdekében azzal, hogy **együttműködik** mindazokkal, akik elzárkóznak a feketefoglalkoztatás minden formájától, és vállalják, hogy ezt érvényre juttatják alvállalkozóik által foglalkoztatott munkavállalók vonatkozásában is. Ugyanakkor elismerte, hogy jelentős tartalékok vannak még a munkáltatói és a munkavállalói **érdekképviselletekkel** való **együttműködésben**. Az OMMF készen áll arra, hogy az általuk képviselt területekre jellemző ellenőrzési tapasztalatokat az érdekképviselletekkel megossza, közösen határozza meg a tennivalókat, továbbá az általuk szervezett rendezvényeken szívesen vállal szakmai előadásokat, észrevételeiket hasznosítja.

- **Dr. Szabó Imre, a Liga Szakszervezetek** képviselőjében felhívta a figyelmet arra, hogy a Liga volt az első, aki a konvergencia program kapcsán tavaly zászlajára tűzte a feketegazdaság elleni fellépés szükségességét.

Hangsúlyozta, hogy szükség van a munkaerőpiac szereplőinek **együttműködésére**, és annak további erősítésére, ugyanakkor úgy látja, az együttműködés nem mindig elég hatékony. Példaként említette a Suzuki ZRt. kapcsán beadott fellebbezésüket.

A munkajogi normák betartatásában szükség van a társadalom összefogására, és a hatóság közreműködésére, mert jellemzően már az alapvető munkajogi szabályok betartása sem valósul meg.

A legális munkavállalókra hárított **közterhek súlyosak**, ezért szükségesnek látja a közteherviselők körének szélesítését.

Meg kell akadályozni a feketefoglalkoztatás forrásának utánpótlását, és ebben az APEH-nak, valamint a Kormányzatnak is az eddiginél nagyobb szerepet kellene vállalnia.

A **hozzászólásokat követően** az OMMF Elnöke összefoglalta a délelőtti elhangzottakat.

Elmondta, hogy jó döntésnek tartja, hogy ilyen széles körű részvétel mellett sikerült megvitatni a feketefoglalkoztatás problémáit és a hatósággal, társhatóságokkal szembeni elvárásokat, valamint megköszönte az OMMF munkája kapcsán tett építő jellegű észrevételeket.

A **munkaidővel** kapcsolatosan megfogalmazott kritikával összefüggésben elmondta, hogy a hatóság figyelemmel van a csapatépítő, illetve kollektívát támogató munkáltatói intézkedésekre, ugyanakkor nem lehet ezekre hivatkozni, amikor a hatóság a negyedik ellenőrzés alkalmával is azt látja, hogy a munkavállalókat szabálytalanul foglalkoztatják.

Vannak olyan esetek, amikor valóban rugalmasan kell kezelni a munkaidő kérdését, ilyen esetben szükséges, hogy legyen egy világos szabályrendszer, amiből a hatóság számára kiderül, hogy a munkavállaló miért tölt négy órával többet a munkahelyén.

A munkáltatók egy része a jelenlegi hatósági fellépést is túl szigorúnak tartja. Egy példával érzékeltette, a szankciók a súlyos jogsértésekhez kötődnek. A 11.000 db munkaügyi bírsághatározatból több mint 10.000-et feketemunkával kapcsolatos szabálytalanság miatt hozott a hatóság.

Vannak olyan munkahelyek, ahol több millió munkaórát dolgoznak le munkabaleset nélkül, és jelentős költségeket fordítanak a munkaügyi és munkavédelmi szabályok betartására.

Ez a jó út, ezt kell támogatni.

Az OMMF tud és akar is különbséget tenni kevésbé súlyos és súlyos jogsértés között, és a jövőben még nagyobb erőforrásokat mozgósít azon cégek ellen, akik nem jelentik be a munkavállalókat és nem biztosítják az alapvető munkavédelmi követelményeket.

A Konferencia délutáni programja az OMMF munkaügyi és munkavédelmi felügyelőinek zárt, szakmai tanácskozásával folytatódott, ahol a délelőtti elhangzottak ismeretében a szervezet kijelölte 2008. évi feladatainak irányát.

*****